

ULUSLARARASI YAYINCILIK TELİF VE DANIŞMANLIK MERKEZİ PROJESİ (YATEDAM)

ULUSLARARASI YAYINCILIK RAPORU

İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA) Yenilikçi ve Yaratıcı
İstanbul Mali Destek Programı Kapsamında Desteklenen
“Uluslararası Yayıncılık Telif ve Danışmanlık Merkezi Projesi
(YATEDAM): Uluslararası Yayıncılık Raporu”

Aralık 2017

Proje Sahibi

Basın Yayın Birliği Derneği

Proje Ortakları

Kalem Kültür Derneği

Proje İştirakçileri

Türkiye Basın Yayın Meslek Birliği

Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği

Proje Ekibi

Mehmet Demirtaş, *Proje Koordinatörü*

Gamze Erentürk, *Proje Asistanı*

Beste Bal, *Proje Asistanı*

Hazırlayan

Gamze Erentürk

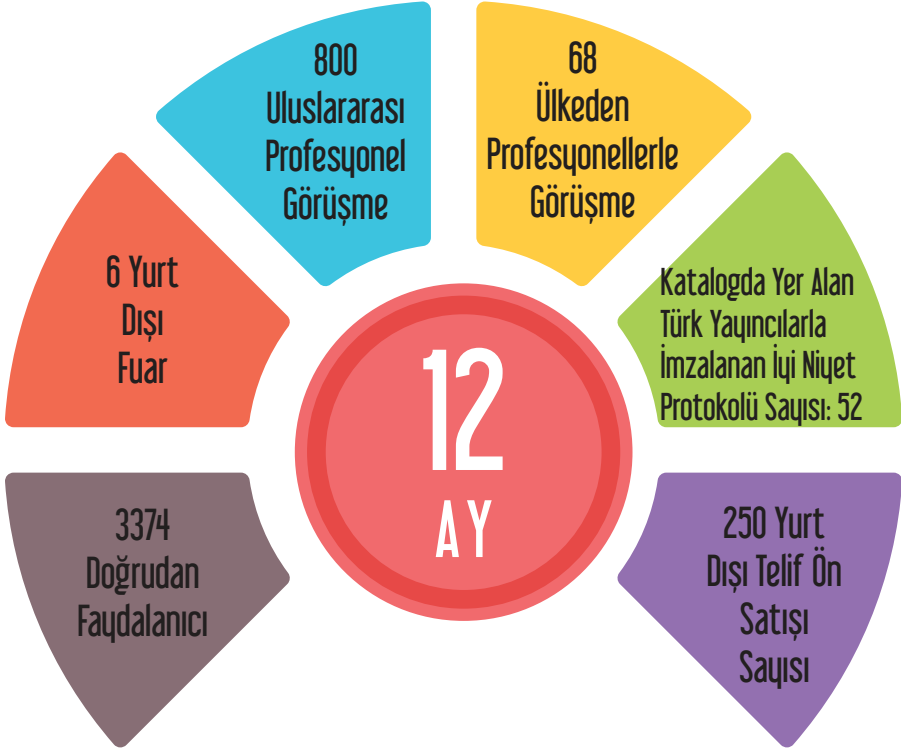
İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen Uluslararası Yayıncılık Telif ve Danışmanlık Merkezi (YATEDAM) Projesi kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği İstanbul Kalkınma Ajansı ve Kalkınma Bakanlığı'nun görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk BASYAYBİR'e aittir.

Proje no: TR10/16/YN/0133

İÇİNDEKİLER

Proje İstatistikleri.....	5
Sunuş	6
1. Türkiye Pazarı	10
2. Dünya Pazarları.....	15
• Almanya	18
• Amerika Birleşik Devletleri	22
• Arap Dünyası	25
Lübnan	27
Mısır	28
• Brezilya	31
• Çin.....	33
• Endonezya	38
• Fransa	42
• Güney Kore.....	44
• Meksika.....	47
3. Uluslararası Fuarlar	49
Sonuç	64
Kaynakça	66

PROJE İSTATİSTİKLERİ

SUNUŞ

Uluslararası Yayıncılık Telif ve Danışmanlık Merkezi (YATEDAM) Projesi 2017 yılında, İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA) desteğiyle, Kalem Kültür Derneği ortaklığı ve Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) ile Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği (TBYM)'nin iştirakleriyle Basın Yayın Birliği Derneği (BASYAYBİR) tarafından hayata geçirilmiştir.

Bu projede, yayıncıların ve yazarların yurt dışında telif satışlarına yönelik çalışmalarında kendilerine her açıdan destek sunacak bir danışmanlık merkezinin temelinin atılması amaçlanmıştır.

Türk yayıncılığının ve edebiyatının uluslararası kitap fuarlarında temsilini 2005'ten beri başarılı bir şekilde yürüten **TEDA** projesi Dünya'da örnek gösterilen destek programlarından birisi olmayı başarmıştır. Bu projede yurt dışındaki telif satışlarıyla ilgili özellikle tanıtım alanındaki eksiklikleri ise YATEDAM projesi azaltmayı ve yayıncılık sektörünün büyümesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Proje kapsamında Londra Kitap Fuarı, Bolonya Çocuk Kitapları Fuarı, Abu Dhabi Kitap Fuarı, Seul Kitap Fuarı, Frankfurt Kitap Fuarı, Sharjah Kitap Fuarı olmak üzere toplam 6

uluslararası fuara katılım gösterilmiştir. Söz konusu fuarlarda 68 ülkeden toplam 800 randevu gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde kullanılmak/tanıtılmak amacıyla 52 yayınevimizin katılımları ile kurgu, kurgu dışı ve çocuk yayınları olmak üzere 3 katalog hazırlanmıştır.

Yurt içinde de CNR ve TÜYAP fuarlarına katılım sağlanmış, ülkemize gelen yabancı yayıncılık sektör çalışanları ile görüşmeler sağlanmıştır.

YATEDAM ekibi olarak sadece yayıncılarla değil, yayıncılık sektörünün diğer kurumları ile de iletişime geçilmiş ve ilerleyen dönemlerde geliştirilecek iş birlikleri için ilk temas sağlanmıştır. Avrupa Fuarlar Ağı (ALDUS) ve Avrupa Edebi Çeviri Ağı (ENLIT) iletişim sağladığımız önemli kuruluşlardan ikisidir.

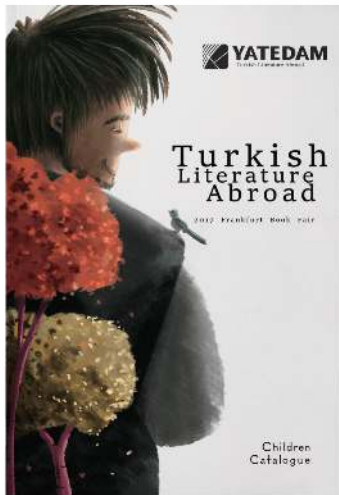
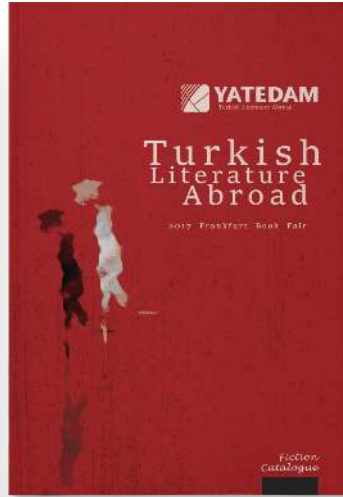
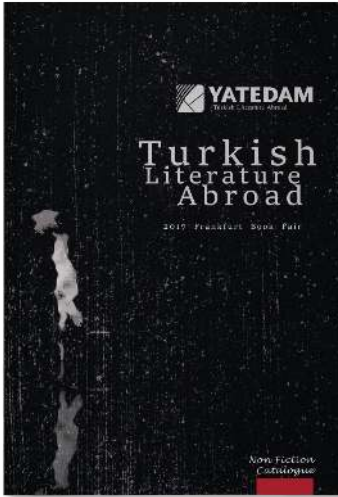
Proje boyunca yayıncılarımızın faydalanması için eğitimler ve bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir. Eğitim ve toplantılarda uluslararası pazarlar ve fuarlarla ilgili bilgilendirmelerde bulunulmuştur. YATEDAM projesinin en önemli varoluş nedeni olan uluslararası telif hakları satışları hakkında bir eğitim düzenlenmiş, yayıncılarımıza konuyla ilgili ayrıntılı bilgilendirmede bulunulmuş, uluslararası telif hakları ve sözleşmelerde dikkat edilmesi gereken noktalara dikkat çekilmiştir.

YATEDAM projesinin web sitesi (<http://yatedam.org>) yerli ve yabancı sektör çalışanlarının kullanımına açılmıştır. Sitemizden, uluslararası pazarlardan haberler, kataloglarımız, yayıncılarımızın faydalanması için örnek telif hakları sözleşmeleri, katıldığımız fuarlar hakkında bilgiler, uluslararası çeviri ve destek hibeleri hakkında bilgilere ulaşabilirsiniz.

Bu projeyi destekleyerek Türk edebiyatının uluslararası ölçekte daha fazla okura ulaşması, tanınırlığın artması ve Türkiye'deki yayıncılık sektörünün ve çalışanlarının desteklenmesine katkıda bulunan İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)'ya, projeye katkılarında dolayı Kalem Kültür Derneği, Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) ile Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği (TBYM)'ne, raporun yazım sürecine katkılarında dolayı Erdem Yayın Grubu Genel Yayın Yönetmeni Melike Günyüz'e, Basın Yayın Birliği Başkanı Emrah Kısakürek'e, Yeditepe Yayınları Genel Müdürü Mustafa Karagüllüoğlu'na, katalogda yer alan, eğitim ve bilgilendirme toplantılarına katılan yayıncılarımıza, projeye geri bildirimde bulunarak gelişmesini sağlayan tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür ederiz.

YATEDAM EKİBİ

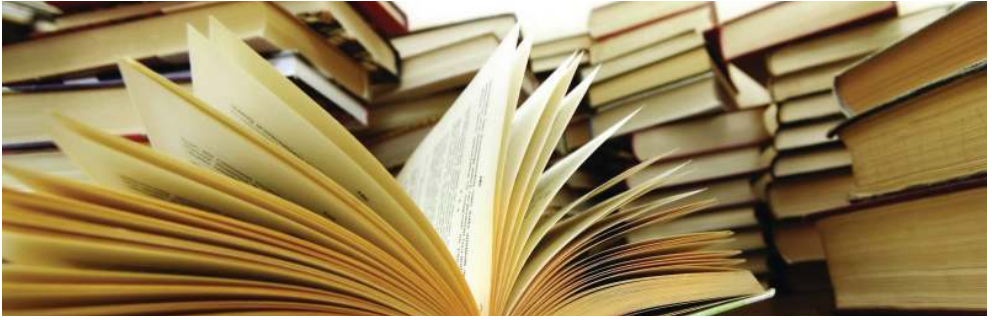

1. TÜRKİYE PAZARI¹

Millî Eğitim Bakanlığı ile Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu'nun verilerine göre 2016 yılında toplam 666.865.579 adet kitap üretildi. Bu kitaplar için 404.129.053 adet bandrol alındı. 2016 yılı verilerine göre Türkiye yayıncılığında en önemli yeri %51.44'lık bir oranla eğitim kitaplarının kapladığı tespit edilmiştir. 2015 yılına göre bu kategoride (%50.73) %0.71'lik bir büyüme görülmektedir. İkinci sırada ise %39.21 ile kültür yayınları yer almaktadır. 2015 yılı verileri ile karşılaştırıldığında (%38.52) %0.69'luk bir büyüme tespit edilmiştir. Akademik Yayınlar %2.13, ithal edilen yayınlar (yabancı dil kitapları, akademik vb.) ise %7.21 bir pay sahibidir. 2015 yılına göre ithal yayınların piyasa hacmi %1.21 oranında küçülmüştür.

2016 yılı ISBN verilerine bakıldığında altı kategoride toplam 62.172 ISBN alınmıştır. Kategorilere göre dağılım tablodaki gibidir:

¹ Türkiye yayıncılık sektörü hakkında verdiğimiz veriler, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim Bakanlığı Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu ve "TEDA Projesi" tarafından sağlanmıştır.

2016 Konularına Göre ISBN Sayıları						
Materyal Türü	YETİŞKİN KURGU EDEBİYAT YAYIMLARI	YETİŞKİN KÜLTÜR YAYIMLAR	ÇOCUK VE İLK GENÇLİK YAYIMLAR	EĞİTİM YAYIMLAR	AKADEMİK YAYIMLAR	İNANÇ YAYIMLAR
Basılı Kitap	8473	10250	7989	14216	6635	2871
Elektronik Kitap (DVD, VCD, CD, Bellek) (Çevrim Dışı)	31	35	9	14	198	3
Konuşan Kitap (Kaset, CD, DVD, Bellek)	12	11	3	2	1	1
Harita	0	1	0	0	1	0
Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)	517	716	454	141	427	440
Eğitici Belgesel, Film ve Video (Eğitim Amaçlı)	0	35	0	15	2	3
Bilgisayar Programları (Eğitim Amaçlı)	0	0	0	0	1	0
Eğitim Kartları	0	3	47	50	4	1
Tezler (Kitap)	3	2	1	0	50	1
TOPLAM	9.036	11.053	8.503	14.438	7.319	3.320

Kasım 2017 tarihine kadarki ISBN verilerine göre, ele alınan altı kategoride 54.842 ISBN alınmıştır. Son iki yılın verilerini karşılaştığımızda en istikrarlı kategori yetişkin kurgu türü olarak gözükmekte en önemli büyüme eğitim kitaplarında yaşanmıştır.

2017 Konularına Göre ISBN Sayıları						
Materyal Türü	YETİŞKİN KURGU EDEBİYAT YAYIMLARI	YETİŞKİN KÜLTÜR YAYIMLAR	ÇOCUK VE İLK GENÇLİK YAYIMLAR	EĞİTİM YAYIMLAR	AKADEMİK YAYIMLAR	İNANÇ YAYIMLAR
Basılı Kitap	8744	9814	8921	15925	6333	2681
Elektronik Kitap (DVD, VCD, CD, Bellek) (Çevrim dışı)	18	38	9	13	212	5
Konuşan Kitap (Kaset, CD, DVD, Bellek)	10	8	4	1	2	0
Harita	0	1	0	0	0	0
Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)	265	450	352	164	467	167
Eğitici Belgesel, Film ve Video (Eğitim Amaçlı)	0	1	0	8	0	0
Bilgisayar Programları (Eğitim Amaçlı)	0	0	0	0	0	0
Eğitim Kartları	0	11	92	70	3	2
Tezler (Kitap)	0	2	2	2	44	1
TOPLAM	9.037	10.325	9.380	16.183	7.061	2856

Çeviri Faaliyet Verileri

Türkiye'nin Çeviri ve Yayımlar Destek Programı (TEDA)'dan alınan verilere göre en fazla çeviri Bulgarcaya yapılmıştır. Ülke olarak da Bulgaristan ilk sıradadır.

TEDA Desteklerinin Dillere Göre Dağılımı		
Sıra No	Dil	Destek Adedi
1	Bulgarca	288
2	Almanca	272
3	Arnavutça	238
4	Arapça	210
5	Farsça	136
6	İngilizce	116
7	Boşnakça	112
8	Makedonca	110
9	Azerice (101 Azerbaycan, 7 İran Türkçesi)	108
10	Fransızca	69

TEDA Kapsamında Desteklenen Eserlerin Ülkelere Göre Dağılımı		
Sıra No	Ülke	Destek Adedi
1	Bulgaristan	288
2	Almanya	264
3	Makedonya	172
4	Arnavutluk	149
5	İran	143
6	Bosna-Hersek	112
7	Azerbaycan	102
8	Lübnan	69
9	Mısır	69
10	İtalya	68

TEDA Kapsamında Desteklenen Yayınevleri		
Sıra No	Yayınevi Adı	Destek Adedi
1	Publishing House Fan Noli (Arnavutluk)	127
2	Oraman Yayınevi (İran)	97
3	Qanun Publishing House (Azerbaycan)	54
4	Connectum (Bosna-Hersek)	46
5	Bata Press Millennium d.o.o. (Makedonya)	41
6	Schulbuchverlag Anadolu GmbH (Almanya)	40
7	Publishing House Shkupi (Makedonya)	39
8	Manzara Verlag (Bölge & Avşar GbR) (Almanya)	32
9	Arab Scientific Publishers, Inc. (Lübnan)	31
10	Drustvo za izdavstvo "Almanah" DOOEL Skopje (Makedonya)	28

2. DÜNYA PAZARLARI

Raporda yer alan Dünya pazarları belirlenirken iki nokta dikkate alınmıştır:

- Bir pazarın uluslararası alanda etkinliği
- Bir pazarın Türkiye yayıncılığı ile olan etkileşimi

İki ayrı ölçüte bakılmasının nedeni söz konusu iki grubun birbiriyle kesişen noktaları olduğu gibi önemli farklılıklar da göstermesidir. Farkı görmek için aşağıdaki iki veriye bakabiliriz:

- Uluslararası alanda en güçlü ilk beş market: A.B.D, Çin, Almanya, Birleşik Krallık ve Japonya²
- Türkiye'nin en fazla telif sattığı ilk beş ülke: Bulgaristan, Almanya, Makedonya, Arnavutluk ve İran

² Kaynak: Cultural Transfer

Raporumuzda bu verileri dikkate alarak örneğin ABD pazarını dünya çapında etkili bir pazar olması sebebiyle ele aldık, diğer yandan uluslararası alanda daha küçük bir market olarak değerlendirilen Lübnan pazarını, genel olarak da Arap pazarını Türkiye ile gelişmekte olan telif alış verişi ve yakın ilişkiler nedeniyle rapora dahil ettik.

Yabancı bir pazar hakkında raporumuzda genel olarak bulunan başlıklar:

1. Ülke Hakkında Genel Bilgiler

- nüfus,
- okuma yazma oranları,
- demografik dağılım,
- gayri safi milli hasıla,
- ekonomik durum,
- konuşulan diller

2. Yayıncılık Özelinde Yer Alan Veriler (Sektör Hakkında Bilgiler)

- yıllık kitap üretim ve satış oranları,
- türlere göre perakende satış oranları,
- türlere göre satış oranları,
- dağıtım kanalları,
- en önemli yayınevleri,
- çeviri faaliyetleri,
- telif hakları yasası ve uygulamaları,
- çeviri destekleri

Bu rapor oluşturulurken her ülkenin kendi yayın sektörü-

nün oluşturduğu raporlardan ve verilerden faydalanılmıştır. Her sektörün rapor yayımlama tarihleri ve ölçümleri farklı olması nedeniyle veri tarihleri ile veri kategorileri farklılık göstermektedir.

Yıl bazlı yeni alınan ISBN sayısına göre ülkemiz dünya yayıncılığında yıllar içinde 10. ile 11. sıralarda bulunmaktadır. 2015 yılındaki verilere göre en fazla yıllık yeni ISBN kayıt eden ilk 20 ülke aşağıdaki tabloda incelenebilir³:

	ÜLKE	Yeni ISBN (x 1000 adet)
1	Çin	470,0
2	ABD	339,0
3	İngiltere	173,0
4	Fransa	106.8
5	Almanya	89.5
6	Brezilya	88.7
7	Japonya	76.4
8	İspanya	73.2
9	İtalya	65.9
10	Türkiye	56,4
11	G. Kore	45.2
12	Arjantin	29,0
13	Hollanda	23,7
14	Suudi Arabistan	22,9
15	Danimarka	13,2
16	İsviçre	12,2
17	Tayland	11,3
18	Filipinler	9,5
19	İsveç	6,7
20	Norveç	6,5

³ Kaynak: Publisher Weekly

ALMANYA

Genel Bilgiler⁴

- Nüfus: 81 milyon
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla: 34 200 €
- Demografik Yapı:
  - 0-14 Yaş: %12.83
  - 15-24 Yaş: %10.22
  - 25-54 Yaş: %40.96
  - 55-64 Yaş: %14.23
  - 65 Yaş ve üstü: %21.76
- Şehirleşme oranı: %75.3
- Etnik Gruplar:
  - Alman: %91.5
  - Diğer: %6.1 (Polonyalı, İtalyan, Romen, Yunanlı, Suriyeli)
  - Türk: % 2.4
- İnançların Dağılım Oranı:
  - Katolik: %29
  - Protestan: %27
  - Müslüman: %4.4

Okuma Alışkanlıkları-Yapısı

2015 yılında yapılan bir araştırmaya göre 14 yaş üstü Alman vatandaşlarının boş zamanları değerlendirme etkinliklerinde kitap okumak 14. sırada yer alıyor (toplam 51 madde arasında)

- 19.7'si sıklıkla
- 28.3'ü ara sıra

⁴ Kaynak: Frankfurt Kitap Fuarı

- 24.2'si ise hiç kitap okumadığını belirtmiş.
- %59'u yılda bir kitap, %41'i en az üç, %25'i en az beş, %11'i ise en az on kitap aldığını belirtiyor.
- %66'lık bir oranla kadınların daha çok kitap aldığı tespit edilmiş (Erkeklerde bu oran %52)

Almanya Yayıncılık Piyasası

- Genel satış: 9.188 milyar avro (2014 yılından 1.4 oranında bir düşüş var)
- Son beş yılda ise satışlarda 400 milyon avroluk zarar söz konusu (son beş yılda satışlarda kademeli bir düşüş var.)
- Almanya genelinde 21.000 kuruluş (üniversiteler, belediyeler, enstitüler vb.) kitap üretimi ve/veya satışıyla ilgileniyorlar.
- Bu kuruluşlardan 15.000'i yayınevi veya kitap basımında etkin olan kuruluşlar.

Dağıtım Kanalları

- Kitapçılar: %48.2
- Yayıncıların Direkt Satışı: % 20.9
- Online Satış: %17.4
- Diğer Satış Merkezleri: %10.1
- Posta ile Sipariş: %1.3
- Mağazalar: 1.2
- Kitap Kulüpleri: %0.8

Türlere Göre Satış Oranları

- Kurgu: %32.1
- Çocuk-Gençlik: %15.8
- Kişisel Gelişim: %14.3
- Bilimsel: %10.9
- Kurgu Dışı: %10.3
- Okul ve Eğitim: %10
- Gezi: %6.5

Çeviri Eserler

- 2015 yılında Almancaya çevrilen eser sayısı: 10.179
- İlk ve yeniden basımlar da dahil piyasadaki payı: %12
- 6.031 çeviri ile birinci sırada İngilizce var.
- Fransa: 1.131 çeviriyle ikinci sırada

- 638 çeviriyle Japonca üçüncü sırada yer alıyor.
- İtalyanca: 272
- İsveççe: 270

Almanya’da Yaşayan Türkler⁵

- Federal Göç ve Mülteciler Dairesi’nin verilerine göre 2016 yılı itibariyle Almanya’da yaşayan Türkiye kökenlilerin sayısı yaklaşık 2 milyon 900 bin.
- Almanya’da yaşayan Türkiye kökenlilerden 1 milyon 400 bininin kendi isteği ile Almanya’ya göç ettiği, diğerlerinin ise Almanya’da doğduğu da saptanmıştır. Türkiye kökenli göçmenlerin büyük çoğunluğu Kuzey Ren Vestfalya, Baden-Württemberg ve Bavyera eyaletlerinde yaşıyor.

Türkçe - Almanca Çeviri

TEDA’nın verilerine göre 2005 yılından itibaren en çok çeviri desteği verilen ülkeler arasında 259 kitapla ikinci sırada yer alıyor.

---

⁵ Kaynak: Deutsche Welle

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ⁶

Genel Bilgiler

- Nüfus: 324.693.199 (Mart 2017)
- Okur-Yazar Oranı: %99
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla: 18.560 trilyon (2016)
- Enflasyon Oranı: %2.3 (2017)
- İşsizlik Oranı: % 4.7 (2016)
- Konuşulan Diller: İngilizce (%79.2), İspanyolca: (%3.8), Asya ve Pasifik Adaları Dilleri: (% 3.3)

Yayıncılık Sektörü Verileri

- Birim Satış Baskı Sayısı (2015): 652 milyon
- Birim Satış Baskı Sayısı (2016): 674 milyon (+3.3 %)

Basılı Kitapların Birim Satışı (milyar dolar)

	2014	2015	2016	2015-2016 Değişim Oranı
Toplam	635.093	652.673	674.151	3.29 %

Satış Kanallarına Göre Birim Satış (milyar dolar)

	2014	2015	2016	2015-2016 Değişim Oranı
Perakende ve Okuma Kulüpleri	518.091	546.761	573.761	4.95 %
Toplu Satış ve Diğer	116.191	105.953	100.389	-5.25 %

⁶ Frankfurt Kitap Fuarı

Kategorilere Göre Basılı Kitap Satışları (milyar dolar)

	2014	2015	2016	2015-2016 Değişim Oranı
Yetişkin Kurgudışı	240.130	256.042	273.586	%6.85
Yetişkin Kurgu	138.712	141.690	140.221	-1.04 %
Genç Kurgudışı	48.882	54.624	55.456	1.52 %
Genç Kurgu	176.685	171.383	178.043	3.8 %

2016 verilerine göre A.B.D Pazarında Bir Kitap İçin Ortalama Fiyatlar

Yetişkin Kurgu Sert Kapak	\$ 27.07
Yetişkin Kurgu Dışı Sert Kapak	\$ 28.14
Kurgu Karton Kapak	\$ 16.43
Kurgu Dışı Karton Kapak	\$ 20.86

Yayıncı Sayısı

Büyük Ölçekli Yayıncılar: Penguin Random House, Harper Collins, Simon & Schuster, Macmillan ve Hachette Book Group USA

Orta Ölçekli Yayınevi Sayısı: 300-400

Küçük Ölçekli Yayınevi Sayısı: 8,600

1,200 yayıncı Amerika Yayıncılar Derneği (AAP)'ne aylık veri akışı sağlamaktadır⁷.

⁷ Kaynak: Amerika Yayıncılar Derneği

En Fazla Çeviri Basan Yayınevleri (2016)

- AmazonCrossing (9.85%)
- Dalkey Archieve (7.22%)
- Seagull Books (3.28%)
- Europa Editions (2.79%)
- New York Review of Books (2.3%)
- Archipelago (1.97%)
- Deep Vellum (1.97%)
- Hispabooks Publishing (1.97%)
- New Directions (1.97%)
- Minotaur (1.81%)

Telif Hakları Kanunu

A.B.D telif hakları, 1976 tarihli Telif Hakları Kanunu tarafından korunmaktadır. Telif Hakkı Yasası, bir yazarın eserinin yetkisiz olarak kopyalanmasını önler. Bununla birlikte, yalnızca işin kopyalanması yasaktır- herkes, bir eserdeki fikirleri kopyalayabilir. Örneğin, bir telif hakkı, bir makinenin yazılı açıklamasını kapsayabilir. Bu nedenle, hiç kimse yazılı açıklamayı kopyalayamazken, herkes makineyi oluşturmak için açıklamayı kullanabilir. Telif hakları, Kongre Kütüphanesi'ndeki Telif Hakkı Dairesi'ne kaydedilebilir, ancak yeni oluşturulan eserlerin kaydedilmesi gerekmez. Aslında, bir eserin telif hakkı yasası tarafından korunması için bir telif hakkı uyarısının yer almasına artık gerek yoktur. Bununla birlikte, Telif Hakkı Dairesine kayıt olan kişilere ek avantajlar sağlamaktadır. Sonuç olarak, telif hakkı kaydı ve bir telif hakkı uyarısı kullanılması önerilir.

ARAP DÜNYASI

Arap Dünyası olarak kastedilen alana dahil olan 22 ülke şu şekildedir: Cezayir, Bahreyn, Komorlar, Dijibouti, Mısır, Irak, Ürdün, Suudi Arabistan, Kuveyt, Lübnan, Libya, Moritanya, Fas, Umman, Filistin, Katar, Somali, Sudan, Suriye, Tunus, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen.

Arap Marketinin Zorlukları

Frankfurt Kitap Fuarı'nın bölge yayıncılığını incelediği rapora göre Arap Yayıncılığını etkileyen en önemli etkenlerin başında korsan yayıncılık gelmektedir. Buna ek olarak bölgenin en düşük okuma-yazma oranlarına sahip olması ve basılan kitapların %30-%40'ının satılmaması yayıncıları zorlayan konuların başında gelmektedir. Sektörü zorlayan diğer konular:

- Kitap üretim ve satışına yönelik yetersiz veri akışı: Arap dünyasında kitap üretim ve satışlarını takip ve kayıt eden merkezi bir sistem olmaması marketin takibini zorlaştırmaktadır.
- Bölgesel dağıtım zorlukları: Her ülkenin kendine ait ticari kanun ve uygulamalarının farklılık göstermesi Arap pazarına etkili ve sistemli ulaşımı engellemektedir. Ortak oluşturulmuş bir dağıtım sisteminin olmaması yabancı yayıncıları istedikleri pazarlara ulaşma konusunda farklı kanallar ve yöntemler aramaya itmektedir. Buna ek olarak kitabevi sayısının azlığının dağıtım ve satış oranlarını olumsuz etkilediği belirtilmektedir.
- İfade özgürlüğüne yönelik sansür

Korsan Kullanım ve Satış Yolları

- Bir yayıncının haklarını almadan bir kitabı çevirtmesi ve basması.
- Bir yayıncının 3000 kopya basacağını belirtip daha fazla basarak satması.
- Yerel bir yayıncı telif haklarını alıp devamında süreci kanuna uygun bir şekilde yürütmüş olmasına rağmen kitap basıldıktan sonra kendi sektöründe kopya baskıların üretilip satılması.
- Kısmi İntihal: Yerel bir yayıncı, yabancı bir eser içeriğinin %30'unu kullanarak başka bir kitap oluşturması ve kaynağını belirtmemesi.
- İsim Hakkı Korsanlığı: Kitapları bir yerel veya yabancı yayınevinin adına ve onun künye bilgileri ile basmak.

Frankfurt Kitap Fuarı raporuna göre düşük satın alma gücü/oranları ve korsan kitap üretiminin yaygınlığı kitap satış fiyatlarının düşük kalmasına neden olmaktadır. Düşük fiyatlar yayıncıların üretim maliyetlerin, öncelikli olarak da editöryal giderlerden kısılmasına, dolayısıyla kitap kalitesinin düşürülmesine neden olmaktadır.

Marketle ilgili yukarıda belirtilen zorluklar Arap kitap fuarlarının yayıncılar için önemini artırmaktadır. Uluslararası yapıları nedeniyle yayıncılar için önemli satış kanalları olarak değerlendirilmektedir. Fuarlar sayesinde yayıncılar hem az sayıda olan kitabevlerine dağıtım yapmak zorunda kalmadan hem de sansür denetimine girmeden hem okuyucularla hem de uluslararası yayıncılarla buluşma imkanı bulmaktadırlar.

1. Lübnan:

Lübnan nüfus olarak küçük bir ülke olmasına rağmen oldukça dinamik bir sektör olarak dikkat çekmektedir. Yerel satışları toplam üretimlerinin %10'unu kapsamaktadır. Lübnan ve Mısır, Arap dünyasının kitap üretiminin %80'nini oluşturmaktadır. Sektörlerle ilgili net performans verileri bulunmadığı için veriler tahmini olarak hazırlanmıştır ve Lübnan sektörü hakkında sunduğumuz veriler Frankfurt Kitap Fuarı'nın 2013 yılına ait raporundan elde edilmiştir. 120 yayınevi 80 şirkete aittir yani bazı yayınevlerinin alt markaları bulunmaktadır.

- Yeni Başlık Baskı Sayısı: 1000-3000
- Yıllık Yeni Başlık: 3000
- Kitap Satış Kanalları: 40 kitabevi, 100 kitap reyonu olan satış merkezi
- Yayınevi Sayısı: Lübnan Yayıncılar Birliği ve Kültür Bakanlığı'nın verilerine göre 600 kayıtlı, 120 aktif yayıncı bulunmaktadır.

Telif ve Mülkiyet Hakları

1946 yılında Bern Anlaşması kabul edilmiş, Eylül 1947'den itibaren uygulamaya başlamıştır. 1999 yılında edebi ve sanatsal mülkiyeti korumaya alan yeni bir kanun oluşturulmuştur ve aynı yıl ISBN sistemi kullanılmaya başlanmıştır. Kanuni yaptırımlara rağmen korsan kullanım ve satışın Lübnan yayıncılık sektöründe yaygın olduğu görülmektedir.

2. Mısır

Genel Bilgiler⁸

- Nüfus: 94.666.993
- Büyüme Oranı: %2.51
- Şehir Nüfus Oranı: %43.1
- Başlıca Şehir ve Nüfus Oranları: Kahire, 18.772 milyon; İskenderiye: 4.778 milyon
- Resmi Dil: Arapça (Üst ve orta kesimde İngilizce ve Fransızca konuşulan yaygın olarak konuşulan dillerdir.)
- Okuma Yazma Oranı: %73.8

Yayıncılık Sektör Verileri

Mısır'da Kitap Üretimi:

- Endüstriyel üretim ve iç ticaret istatistiklerini elinde bulduran Merkezi Kamu Hareketleri ve İstatistik Merkezi (Central Agency for Public Mobilization and Statistics) yayıncılık sektörü için ayrı veri toplamamaktadır.
- Mısır Yayıncılar Birliği'nin de böyle bir görevi bulunmamaktadır.
- Sonuç olarak Mısır yayıncılık piyasası verileri iki kaynaktan toplanmaya çalışılmaktadır:
  - Yayıncılık endüstrisinin sağladığı dağınık anketler ve rakamlar,
  - Kamu yatırım ve harcamaları (eğitim kitapları ve kütüphaneler).

⁸ Index Mundi

Başlık Üretimi ve Yeni Yayınlar

- 2000 yılında yayınlanan başlık sayısı 7000 olarak tespit edilmiştir. Bu sayı 2014 yılında 7.600'e yükselmiştir. UNESCO ve ALESCO tarafından toplanan bu veriler tek bir kaynaktan alınmadığı için güvenilir değildir.

Yayınevleri ve Kitabevleri

- Mısırlı yayınevlerinin önemli bir kısmı özel sektörde yer almaktadır. 2000-2004 yılları arası kamu sektöründe üretilen başlık sayısı oranı %10'dur ama bu başlıkların 50.000 ya da daha fazla kopyaya ulaştığı tahmin edilmektedir.
- Özel sektör ise daha fazla başlığı daha az kopya ile yayınlamaktadır.
- Mısır Yayıncılar Birliği kayıtlarına göre kayıtlı 503 yayınevi bulunmaktadır.

Dağıtım Kanalları

- Kamu sektörünün özel bir dağıtım ağı bulunmaktadır.
- Mısır Kitap Organizasyonu (General Egyptan Book Organization)'un Mısır'da 24, Mısır dışında 21 dağıtım merkezi bulunmaktadır.
- Dağıtım noktalarının fazla etkili olmaması nedeniyle yayıncılar direkt satış veya ajansları tercih etmektedirler.
- Ülke çapında 100 civarı kitabevi olduğu tahmin edilmektedir.

Ortalama Kitap Fiyatları

- 2016 yılında yetişkin etiket fiyatı 6-9 dolar, çocuk kitapları 3-7 dolar olarak tespit edilmiştir⁹.

Telif Hakkı Kanunu

- 1977 yılında Berne Anlaşmasını imzalamıştır.
- Ocak 1995'ten itibaren Dünya Ticaret Organizasyonu (TRIPS-WTO) kuralları yürürlüktedir.
- 2002 yılından beri Fikri Mülkiyet Hakları Kanunu yürürlüktedir ama etkili olarak uygulanması garanti altında değildir.

⁹ 1 \$= 7.8 EGP (2016)

BREZİLYA

Genel Bilgiler

- Nüfus: 206.1 milyon (2016)¹⁰
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (trilyon dolar): 2014: 2.35, 2015: 1.8, 2016: 1.67
- Enflasyon Oranı: 2013: 6.2 %, 2014: 6.3 %, 2015: 8.9
- Okuma-Yazma Oranı: %92.6

Yayıncılık Sektör Verileri

- Yaklaşık 400 yayınevi olduğu tahmin ediliyor.
- Ortalama baskı sayısı: 1500
- Brezilya için en önemli yayıncılık kanalını eğitim kitapları oluşturmaktadır. Brezilya'nın önde gelen eğitim yayıncılarının uluslararası genel yayıncılar listesinde ilk altmışta bulunduğu belirtilmektedir. 2014 yılında Saraiva, 164 milyon euroluk satış rakamına ulaşmıştır. Onu 163 milyon euro ile Editora FTD ve Abril Educação takip etmektedir.
- Satış Oranları (milyon euro):
  - Genel (kurgu-kurgu dışı yetişkin): 115 milyon
  - Dini Yayınlar: 73 milyon
  - Eğitim Kitapları: 57 milyon
- Ülkedeki en önemli kitap alıcısı Brezilya devleti olarak gösterilmektedir. Devlet sadece Brezilya'da üretilen kitapları almaktadır. Kamu sektörü tarafından alınan kitaplar öğrencilere ücretsiz dağıtılıyor. 50 milyon öğrencinin % 80'i devlet okullarına gidiyor.

¹⁰ German Trade and Invest (2015), World Bank (2016)

- Dağıtım Kanalları (2014):

Kitabevleri (online satışlar dahil)	%49.85
Kiliseler, süpermarketler, okullar	%20
Mobil kitabevleri	%8.74

Telif Hakları Yasası

- Telif koruma kanunu (Ley 9610 de 1998) 1998 yılında yürürlüğe girmiştir.

ÇİN

Genel Bilgiler

- Nüfus: 1.3 milyar
- Gayrisafi Yurt İçi Hasıla: 21 trilyon dolar
Kişi Başı: 7.522 Euro (Türkiye 8.00 Euro)
- İş gücü: 900 milyon (1. sırada, Türkiye 23.)
- Demografik:
  - 0-14 yaş: 17.15% *
  - 15-24 yaş: 12.78%
  - 25-54 yaş: 48.51%
  - 55-64 yaş: 10.75%
- İhracat Ortakları: ABD: %18 Hong Kong: %14.6%, Japonya 6%, Kuzey Kore 4.5% (2015)
- İthalat Ortakları: Kuzey Kore: 10.9%, US 9%, Japonya: 8.9%, Almanya: 5.5%, Avusturalya 4.1% (2015)

Yayıncılık Verileri¹¹

- Çin’de basılacak her kitap SAPPRT (Devlet Basın Yayın Radyo Sinema ve Televizyon Yönetimi) denetimi ve onayından geçmek zorunda.
- Çin Hükümetinin basın sektörüne yönelik yaptırım ve denetimleri televizyon sektörüne göre daha hafif ve hükümet yayınevlerine daha fazla sorumluluk vermeye başlamış durumda.

¹¹ Frankfurt Kitap Fuarı Pekin Ofisi, 2017 Çin Market Raporu

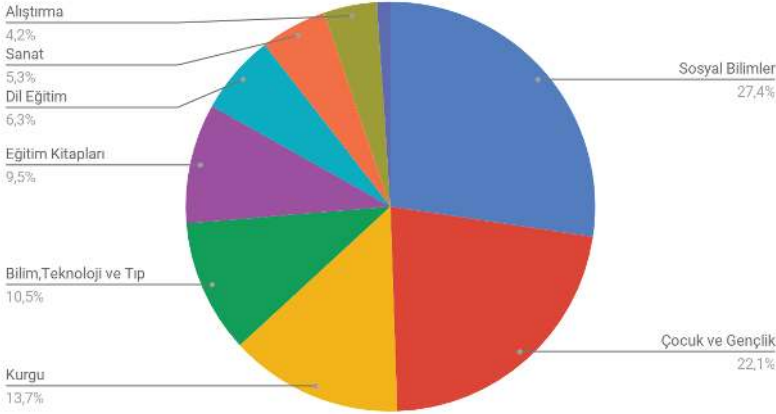
- Her yıl yaklaşık 20 milyon kişi İngilizce öğreniyor.
- Temel olarak iki çeşit yayınevi var. Devlete bağlı olup çoğunlukla Pekin merkezli olanlar ve diğer şehirlerde kurulmuş, daha bağımsız çalışan, göreceli oldukça küçük ölçekli yayınevleri.
- Frankfurt Kitap Fuarı Pekin Ofisi'nin verilerine göre Çin kitap piyasasının 2016 perakende satış miktarı 70.1 milyar yuan, 2017 yılında ise 13 milyar puanlık bir artışla 83.1 milyar yuan olarak açıklanmıştır.
- 2016'da % 44.87 olan online satış oranları 2017 yılında %45 oranına yükselmiştir. Kitabevi satış oranlarının %60 olduğu düşünüldüğünde online satış oranlarının etkisi dikkat çekmektedir.
- SAPPRFT'nin verilerine göre 2015 yılında 584 yayınevi 475.768 başlık (%55'i yeni) yayımlamıştır.
- Türlerle Göre Satış ve Büyüme Oranları:

Kategori	Satış Oranı (%)	Büyüme Oranı
Ders Kitapları	15.3	13.1
Sosyal Bilimler	23.1	8.4
Çocuk ve Gençlik	23.5	28.8
Kurgu	13.3	16.1
Dil	6.8	13.5
Bilim, Teknoloji ve Tıp	8.0	-2.9
Biyografi	1.4	6.7

Dijital Marketin Önemi

Bir yetişkin günde 21 dakikasını cep telefonundan okumaya ayırıyor. Çin nüfusunun yarısı dijital ortamlarda kitap okuyor (PC, Mobil telefon ve e-reader). Clouduary dijital kütüphane alanında en önemli şirket. Çin Internet Ağı Bilgi Merkezi (CN-NIC) 2014 verilerine göre Çin’de 293 milyon online edebiyat okuyucusu bulunuyor. Çin hükümeti de kendi yayıncılarını dijital ortama geçme konusunda destekliyor.

2015-Dijital Kitap Satış Oranları

İlk 10 Yayın Grubu (2015)

1. Phoenix Yayıncılık ve Medya Grubu
2. China South Yayınevi ve Medya Grubu
3. Jiangxi Yayın Grubu
4. China Education Yayınevi ve Medya Grubu
5. Zhejiang Yayınevi ve Medya Grubu

6. Anhui Yayınevi ve Medya Grubu
7. Hebei Yayınevi ve Medya Grubu
8. China Yayınevi ve Medya Grubu
9. Shandong Yayınevi ve Medya Grubu
10. Chanjiang Yayınevi ve Medya Grubu

İlk 10 Yayıncı (2015)

1. People's Education Press
2. Higher Education Press
3. Foreign Language Teaching and Research Press
4. People's Medical Publishing House
5. Science Press
6. Commercial Press
7. Phoenix Education Publishing House
8. Chongqing Publishing Group
9. Beijing Normal University Publishing Group
10. Sichuan Education Press

İlk 5 Özel Yayınevi (2016)

1. Booky
2. Xiron
3. Readinglife
4. Dolphinmedia
5. Huazhang Books

2016 Çok Satanlar-Kurgu

1. Dispel Melancholy Grocery Store-HIGASHINO Keigo
2. The Kite Runner-Khaled HOSSEINI
3. Journey Under The Midnight Sun-HIGASHINO Keigo
4. Ferryman-Claire MCFALL
5. The Three Body Problem-LIU Cixin

2016 Çok Satanlar-Kurgu Dışı

1. Letting Go But Always On My Mind-LONG Yingtai
2. Genius To The Left, Madman To The Right-GAO Ming
3. Bai Yangsong Talks-BAI Yangsong
4. The Three Of Us-YANG Yiang
5. Okay? Fine-YAN Bing

2016 Çok Satan Çocuk ve Gençlik

1. Charlie IX & DoDoMo-The Troll Of The Snow Mountain
2. Diary Of A Smiling Cat-YANG Hongying
3. The Little Girl At The Window-Tesuko Kuroyanagi
4. Dreaming of Being A Wolf King-SHEN Shixi
5. Charlie IX & DoDoMo-The Village of Scarcecrow

ENDONEZYA¹²

Genel Bilgiler

- Nüfus: 250 milyon (%1.5'lik büyüme oranı, nüfusun %40'ı 24 yaş ve altı, dünyanın 4. büyük nüfusuna sahip)
- Okur Yazar Oranı: % 95.4
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla: 915 milyar dolar (2015)
- Enflasyon Oranı: % 6.3 (2014)
- İşsizlik % 5.7 (2014)
- Konuşulan Diller: Resmi dili Endonezce olup İngilizce yaygın olarak kullanılıyor. Ülkede konuşulan dil ve diyalekt sayısı 300'ü buluyor.

Yayıncılık Sektörü Verileri

- Endonezya Yayıncılar Derneği (IKAPI) kayıtlı dernek sayısı: 1317
- Aktif yayıncı sayısı: 1200
- Ulusal Kütüphane'nin verilerine göre yayıncı sayısı: 3227. Bu sayının önemli bir kısmını özerk yayıncılar oluşturmakla beraber bir kaç tane büyük hacimli ve devlet tarafından işletilen yayınevi gurupları da mevcut.
- Yıllık Yayınlanan Basılan Sayısı: 40.000
- Talep Gören Başlıklar: Çocuk kitapları, kurgu, dini kitaplar, eğitim/alıştırma kitapları. (Dini/İslami kitaplar Endonezya marketinin %30'unu oluşturmaktadır.)
- Kitap Satış Oranları:

¹² Kaynak: Frankfurt Kitap Fuarı

Çocuk Kitapları	%22.11
Kurgu-Edebiyat	%12.64
Dini ve Ruhani Eserler	%11.77
Okul ve Müfredat	%9.21
Referans ve Sözlük	%5.99
Diğerleri (Ekonomi, kişisel gelişim, bilgisayara ve internet, sosyal bilimler, yemek ve tarım)	%39

Önemli Yayınevleri

- Gramedia
- Mizan
- Agromedia
- PT Erlangga
- Penebar
- PT Balia Pustaka
- PBK Gunung Mulia
- PT Intan Pariwara
- CV Penerbit Andi Offset

Önemli Akademik Yayıncılar

- Gramedia
- Gunung Agung
- Gadjah Mada Üniveristesi Yayınları
- Endonezya Üniversitesi
- KITLV Press

Kitap Fiyatları

Endonezya marketinde kitap evlerinde sabit bir fiyatlandırma yapılmamaktadır. Kitabevleri kendi hesaplamalarına göre fiyatlandırma yaparlar ve dağıtımçılar perakende fiyatın %50'sini almaktadırlar.

Telif Hakları Kanunu

İlk uluslararası telif hakları kanunu 1982 yılında yürürlüğe girdi. 1987 ve 1997 yıllarında düzenlemeler yapıldı. 2003 yılında yeni bir kanun düzenlendi. Endonezya 1997 yılında Bern Anlaşmasını, 2002 yılında da WIPO Telif Hakkı Anlaşmasını imzaladı.

Korsan Kitap Üretimi

Üniversite yakınlarındaki kopyalama merkezleri ders kitaplarını yasa dışı olarak çoğaltmaktadırlar. Korsan kitap üretimi Endonezya yayıncılığı için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Endonezya, IIPA (International Intellectual Property Alliance-Uluslararası Fikri Mülkiyet İttifakı)'nın korsan kitap yayınında öncelikli izleme listesinde yer almaktadır.

Çeviri Faaliyetleri

- Yayınlanan kitaplardan yaklaşık %50'si çeviri eserlerdir. En fazla çeviri yapılan diller: İngilizce, Arapça, Çince, Korece ve Japonca'dır. En fazla çeviri yapılan türler: Roman, çocuk kitapları, yöneticilik, kişisel eğitim ve sosyal bilimler.

- Endonezceden diğer dillere eviri alanında **Lontar Vakfı** önemli çalışmalar yapmaktadır.
- Endonezya marketinin en fazla telif hakkı sattığı lkeler: Pakistan, Singapur, Birleşik Krallık, Nijerya ve Hong Kong.
- Endonezya marketinin en fazla telif hakkı aldığı lkeler: Hollanda, Saingapur, Hong Kong, A.B.D, Birleşik Krallık, Japonya, Suudi Arabistan, Lübnan ve Suriye.

Dağıtım Kanalları

- Endonezya'daki en önemli satış kanalı ülke çapında 100 satış noktası bulunan Gramedia Yayınevi'dir.
- Ülkenin coğrafi yapısı nedeniyle kitap dağıtımında zorluklar yaşanmaktadır. Dağıtım zorlukları maliyeti artırmaktadır.
- Lontar ve Equinox gibi özellikle İngilizce kitap yayımlayan şirketler uluslararası dağıtım yapabilmektedir.

Kütüphaneler ve Eğitim

- Ulusal Kütüphane, Endonezya'da basılan bütün kitapların bilgilerini toplamaktadır.
- Endonezya, Asya lkeleri arasında en büyük 3. eğitim sistemine sahiptir. Ortalama 55 milyon öğrenci, 3 milyon öğretmen ve 236 bin okul bulunmaktadır.

FRANSA

Genel Bilgiler¹³

- Nüfus: 66,991,00
- Şehirleşme Oranı: %79.5
- İnanç Dağılımı: Hıristiyan (Roman Katolik): %63-66, Müslüman: %7-9, Hiçbiri: %23-28
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH): 2.735 Trilyon Dolar (Dünya sıralamasında 11. Sırada)
- Enflasyon Oranı: %0.3
- İşsizlik Oranı: %10

Yayıncılık Sektör Verileri

Ipsos Şirketinin 2010 yılındaki anketine göre,¹⁴

- Fransa'da toplam satılan yeni kitap sayısı: 268 milyon adet
- Yaklaşık maddi karşılığı: 2,8 milyar Euro (ortalama fiyat: 10,40 Euro)
- Yeni ISBN sayısı (2010): 63052
- Yayıncılıkta çalışan sayısı: 16.000 kişi
- Tahmini sektörle ilgili şirket sayısı: 8000.
- Bu şirketlerin 300'ü yayıncılık pazarının %90'ını elinde tutuyor.
- Tek başlarına 2 şirketler grubu Hachette ve La Cité ülke-deki %40 ciroyu yapıyor.

¹³ Kaynak: Index Mundi (2017)

¹⁴ Kaynak: Culture Communication

Kitap Türü Dağılımı	
Edebiyat, Normal Baskı	%26
Çocuk ve Gençlik	%17
Edebiyat, Cep Boy Baskı	%16
Çizgi Roman	%12
Genel Kültür	%11
Prestij Kitaplar	%06
Seyahat Rehberleri ve Haritalar	%06
Yardımcı Okul Kitapları ve Sözlükler	%05
Bilgisayar	%01

Kitapların satış kanalları:

2010	2016
% 40 bağımsız kitapevleri ve kulüpler	33
% 31 kültür sanata özel zincir mağazalar	24,5
% 20 diğer	23
% 09 internet satışı	19,5

GÜNEY KORE

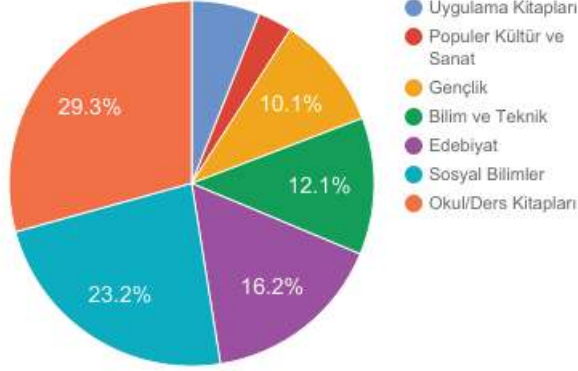
Genel Bilgiler

- Nüfus: 50.924.172 (2016 Temmuz tahmini)
- Yüzölçümü: 99,700 km²
- Nüfus Artış Hızı (%): 0,4
  - 0-14 yaş: 13.45% (erkek 3,535,137/kadın 3,315,510)
  - 15-24 yaş: 13.08% (erkek 3,515,779/kadın 3,146,084)
  - 24-54 yaş: 45.93% (erkek 12,008,399/kadın 11,379,261)
- SEOUL (capital) 9.774 million; Busan (Pusan) 3.216 million; Incheon (Inch'on) 2.685 million; Daegu (Taegu) 2.244 million; Daejon (Taejon) 1.564 million; Gwangju (Kwangju) 1.536 million (2015)
- Nüfusun % 82.5'i şehirlerde yaşıyor.
- Kişi Başına GSYİH (ABD\$): 28.180 Türkiye Kişi Başına GSYİH: 9.364
- Enflasyon Oranı (%): 1,3
- Başlıca Ticaret Ortakları: Çin, ABD, Japonya, Hong Kong, Suudi Arabistan

Yayıncılık Verileri

- Hızlı büyüyen bir sektör olarak değerlendirilmemektedir.
- Eğitim kitapları sektörde çok önemli bir yer tutmaktadır.

Türlere Göre Yeni Kitapların Yayınlanma Oranları (2015'in ilk yarısı)

Kore yayıncılık sektöründe 3 ana tür ve bu alanlarda elde edilen ciro miktarları:

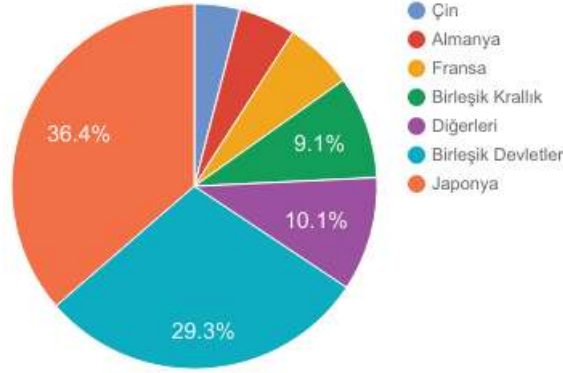
- Okul kitapları (2.7 milyar won-2 milyar euro)
- Okuma kitapları (1.3 milyar won-970 milyon euro)
- Dergiler (1.1 milyar won-820 milyon euro)

Çeviriler

Güney Kore'de en çok satanlar listesinde yer alan 100 eserden 39'unun çeviri eser olduğu belirtilmektedir. 2014 yılında en çok çevrilen türler:

- Edebiyat %21
- Çizgi Roman %17.6
- Gençlik %16.5
- Sosyal Bilimler %13.7

Ülkelere Göre Yayınlanan Tercüme Eserler (2014)

Çeviri Destek

- **LTI Korea** (Literature Translation Institute Korea) tarafından sağlanıyor.
- 1996 yılında kurulan organizasyon çeviri ve yayın hibeleri veriyor.
- Çeviri hibesi için yılda dört kez başvuru açıyorlar ve başvurular online olarak yapılıyor. Sadece Koreceden yapılan çevirilere veriyorlar.
- Yayın hibesi yıl boyu yapılabilir, her ay başvurular değerlendiriliyor ve bir sonraki ay ilan ediliyor.

MEKSİKA

Genel Bilgiler¹⁵

- Nüfus: 127 milyon
- Nüfus Dağılım Oranları: MEXICO CITY (capital) 20.999 milyon; Guadalajara 4.843 milyon; Monterrey 4.513 milyon; Puebla 2.984 milyon
- Gayri Safi Milli Hasıla: 1.047.92 milyar dolar
- Enflasyon Oranı: %4.6
- Büyüme Oranı: %2.3
- İhracat: %38
- İthalat: %40
- Konuşulan Diller: İspanyolca %92.7
- Okuma-Yazma Oranı: %95.1

Yayıncılık Verileri¹⁶

- 2012 yılında Meksika’da üretilen toplam kitap sayısı 330.707.594 olarak saptanmıştır.
- Aynı yıl özel sektör 142.8 milyon kopya üretmiştir. Bunun %31’i olan 44.5 milyon kitap eğitim kitaplarıdır.
- Kamu kurumları 187.864.834 kitap üretmiştir. Bu sayının %80’i ilkökul eğitim kitaplarıdır.
- 2012 yılında 224 özel yayınevi, 23.948 başlık üretmiştir.
- 2012 yılında yıllık kitap satışı 10.406 milyon dolar olarak belirlenmiştir.

¹⁵ Kaynak: Databank ve Index Mundi-2016

¹⁶ Cámara Nacional de la Industria Editorial Mexicana: Actividad Editorial en México durante 2012 ve Frankfurt Kitap Fuarı

Dağıtım Kanalları:

Devlet Kurumlarına Satış	%39.2
Kitabevleri	%26
Okullar	%11.9
İhracat	%8.9
Direkt Satış	%2.8
Kitap Fuarları	%0.9
Diğer	%3.3

Federal Telif Hakkı Kanunu

Meksika, 1971 yılından beri Bern Anlaşması'nın uygulayıcısıdır. Ayrıca 1996 yılından beri Federal Telif Hakları Kanunu (Ley Federal del Derecho de Autor) yürürlüktedir.

ULUSLARARASI FUARLAR

Yurt Dışına Açılmak

Uluslararası Yayıncılık Telif ve Danışmanlık Merkezi (YATEDAM) Projesi süresince üzerinde durduğumuz başlıklardan birisi de uluslararası kitap fuarlarıydı. Uluslararası fuarlar, yıl boyunca kitap pazarlarının nabzını tutan, pazarların birbiriyle etkileşimini sağlayan ve yoğun telif satışının gerçekleştirildiği en önemli etkinlikler olarak değerlendirilmektedir. Yurt dışına açılmak isteyen yayınevleri için kaçırılmaması gereken etkinlikler olarak görülmektedir. Fuarların önemini göz önüne alarak YATEDAM olarak yıl boyu katıldığımız fuarlar hakkında yayıncularımıza bilgilendirmelerde bulunduk. Bunun yanı sıra bir eğitimin içeriği yurt dışı fuarlara katılım hakkında bilgilendirmeye ayırdık.

Bir fuara hazırlık temelde üç aşamada gerçekleşmektedir:

- a. Fuar öncesi
- b. Fuar sırasında
- c. Fuar sonrası

a. Fuar Öncesi: Öncelikle yayıncıların fuara katılma nedenlerini netleştirmeleri gerekmektedir. Bu nedenler; yeni yazarlar tanımak, telif alımı, telif satışı, ortak proje üretmek, medyayla ve okurlarla kitap ve yazar paylaşımı, yeni trendlere hâkim olmak gibi öncelikler belirlenebilir. Belirlenen öncelikler ve yayınevinin belirlediği yayın politikası doğrultusunda gidilecek fuarlar seçilmelidir. Fuar öncesi hazırlıklar:

Stant/masa: Fuarda yayınevinin nasıl temsil edileceği belirlenmelidir. Stant açarak, kolektif stantta bir masa alarak veya ziyaretçi olarak katılım sağlamak seçenekler arasındadır.

Bilet ve vize: Fuar katılım sırasında en önemli işlemlerden ikisi yolculuk için alınacak bilet ve (eğer gidilecek ülkeye giriş için vize gerekiyorsa) vize işlemlerinin gerçekleştirilmesidir. Vize işlemlerinde yaşanabilecek sıkıntılar göz önüne alınarak fuara yakın tarihlerde başvurudan kaçınılmalı, olabildiğince erken gereken işlemler yapılmalıdır.

Konaklama: Fuar dönemlerindeki yoğun katılım nedeniyle kalınacak yerler olabildiğince erkenden ayarlanmalıdır.

Randevu: Fuarı gidiş amacı doğrultusunda yabancı yayıncılarla randevular alınmalıdır. Fuarı katılacak yayıncıların listesi ve iletişim adreslerine, söz konusu fuarların sitelerinden ulaşılabilir. Özellikle Frankfurt gibi önemli kitap fuarları için randevulaşmalar aylar öncesinden başlamaktadır. Bu nedenle gidilecek fuara göre randevu alma tarihleri belirlenmelidir.

b. Fuar Sırasında: Randevu aldığınız görüşmelere zamanında ve hazırlıklı gitmek önemlidir. Görüşmelere giderken (varsa) yayınevinizin İngilizce kataloğu yada telif satışı yapılacak eserlerin birer sayfa İngilizce tanıtım yazısı ve kartvizit götürülmelidir. Görüşmelerde telif satışı yapılacak eserlerin olabildiğince etkili bir şekilde anlatılması önemlidir. Randevulu görüşmeler dışında fuarda mutlaka görüşmek istenen yayınevlerinin stantlarına uğrayarak sorumlularla tanışmak yada kartvizit bırakmak etkili bir ağ geliştirme yöntemi olabilir.

c. Fuar Sonrası: Fuar dönüşü görüşülen yayıncı ve temsilcilerle iletişimi devam ettirmek çok önemlidir. İlk atılan e-posta ile yaptığınız görüşme hatırlatarak gönderilmesi gereken (kitap özet, görselleri ve/veya kataloglar) materyaller gönderilir. Telif konusunda bir anlaşma varsa şartlar görüşülmeye başlanır.

BOLONYA ÇOCUK KİTAPLARI FUARI

Kitap Fuarına Genel Bir Bakış (2017 verileri)

- 26.700 ziyaretçi
- 100 ülkeden 1280 katılımcı
- Yabancı katılımcı sayısında %15 oranında artış
- 160 konferans ve atölye çalışması
- 2018 yılında 55. fuar gerçekleştirilecektir.
- Fuar İnternet Sitesi: www.bolognachildrensbookfair.com

Bologna Çocuk Kitapları Fuarı oldukça çeşitli ödülleriyle de sektöre katkıda bulunmaktadır. Bu ödüllерinin bir kısmı çocuk edebiyatındaki trendlere göre içerik değiştirmektedir. Ödüllerden önemli bir kaçı şu şekildedir:

Bologna İllüstratörler Sergisi

- İllüstratörler ve yayınevleri başvurabiliyorlar.
- Her yıl eylül-ekim arası başvuruları kabul edilmektedir.
- Katılım şartlarını Fuar'ın web sitesinde bulmak mümkün ama başlıca iki kural 28 yaşından büyük olmak ve tasarımın bir çocuk kitabında kullanılmış ya da kullanılacak olmasıdır.
- 2017 yılı sergisi için ocak ayında bir eleme yapılmış ve

26 ülkeden 75 illüstratörün eserleri sergi için seçilmiştir. Sergiye katılan illüstrasyonlar daha sonra bir yıllık halinde basılmaktadır.

Bologna Çocuk Kitapları Fuarı ayrıca verdiği ödüllerle de çocuk edebiyatını ve illüstrasyonu desteklemektedir. Ödül için katılım sadece fuarda standı olan yaynevlerine açıktır. Başlıca ödüller:

Bologna Ragazzi Award (Braw)

- Editöryal ve illüstrasyon olarak en başarılı bulunan kitaplara veriliyor.
- 1966 yılından beri dağıtılan ödüle bu sene 42 ülkeden 1354 başvuru yapılmış.
- Kategoriler: Kurgu, kurgu dışı, ilk işler ve sanat kitapları
- 2017 yılı jüri başkanı: Marwa Obaid Rashid Al Aqroubi (Çocuk Yayınları Derneği Birleşik Arap Emirlikleri Şubesi Başkanı -[UAEBBY](#))

Bologna Ragazzi Ödülü (Kitaplar & Tohumlar)

- Tarım, organik tarım, doğal besin yetiştirme temalarını içeren çocuk kitaplarına verilen bir ödül
- 2017 yılınca 200 civarında eser başvuruşu yapılmıştır.
- 2017 yılının kazananı: “Un Grand Jardin-Büyük Bir Bahçe”

Bologna Ragazzi Digital Ödülü

- En iyi mobil ve internet uygulamalarına verilen bir ödüdür.

- 2017 için 32 ülkeden 152 başvuru yapılmıştır.
- Her yıl 3 uygulamaya ödül veriliyor.
- 2017 yılı kazananlarından birisi **Mur** (Step in Books, Danimarka)

Strega Ragazze E Ragazzi (En İyi Çocuk Kitabı Ödülü)

- 6+ (6-11) ve 11+ (11-15) iki kategori belirlenmiştir.
- 5 finalist seçiliyor, seçilen kitaplar 60 okula yollanmakta ve kazananlara çocuklar karar vermektedirler.
- Ödül 5000 euro
- Bir çeviri kitabı ödülü kazandığı takdirde bir kısmı çevirmene verilmektedir.

Uluslararası İllüstratör Ödülü

- 35 yaşın altında ve İllüstratörler Sergisi'ne katılmış olanlar otomatikman aday oluyor.
- Ödül 30 bin dolar değerinde
- Kazanan bir sonraki fuarda özel bir sergi açma ve İspanyol yayın grubu SM ile çalışma imkânı kazanıyor.

Ars In Fabula

- Tasarım okulu Ars in Fabula 2012'den beri tanınmamış illüstratörlere burs sağlamaktadır.
- En önemli şartlar: 30 yaşın altında olmak ve illüstratörler sergisinde yer almak.

ULUSLARARASI SHARJAH KİTAP FUARI (A.B.E)

- 1.11 Kasım tarihlerinde gerçekleştirilmektedir.
- 2018 yılında 37. kez düzenlenecektir.
- Sharjah Kitap Fuarı'nın en önemli etkinliği Profesyonel Program olarak görülmektedir. Program süresince dünyanın önemli yayıncılık pazarlarından temsilcilerle görüşme ve telif satışı yapma imkanı verilmektedir. Fuarın ilk iki günü gerçekleştirilen programa fuarın sitesinden başvuru yapılabilir.
- İnternet Sitesi: www.sibf.com
- Sharjah Kitap Fuarı Ödülleri:
  - A.B.E hakkında en iyi kitap
  - En İyi Çeviri Kitap
  - En İyi Arapça Roman
  - En İyi Uluslararası Kitap (Kurgu ve Kurgu dışı)
  - En İyi Uluslararası Yayıncı
  - Turjuman Ödülü (Uluslararası çeviri ödülü)

Ödüllere başvurular Fuar sitesinden (www.sibf.com) yapılmaktadır.

ULUSLARARASI ABU DHABİ KİTAP FUARI (A.B.E)

- 25 Nisan-1 Mayıs arası gerçekleştirilecektir.
- 2018 yılında 37. fuar gerçekleştirilecektir.
- Fuar, Şeyh Zayed Bin Sultan Al Nahyan tarafından 1981 yılında kurulmuştur.
- 2018 yılı onur konuğu Polonya'dır.
- j
- Fuar süresince imzalandığı takdirde telif anlaşmalarına hibe verilmektedir.
- Fuar internet sitesi: www.adbookfair.com

SEOUL KİTAP FUARI (GÜNEY KORE)

SIBF 2017

서울국제도서전
2017. 6. 14 - 18

- 14-18 Haziran tarihlerinde gerçekleştirilmektedir.
- İlk kez Ekim 1947 Eğitim Kitapları Sergisi adıyla gerçekleştirilmiştir ve 1954'ten beri Kore Yayıncılar Derneği tarafından düzenlenmektedir.
- 1995 yılında ismi Seoul Uluslararası Kitap Fuarı olarak değiştirilmiştir.
- Perakende satış fuarın en güçlü yanı olarak görülmektedir.
- Fuar İnternet Sitesi: <http://2017.sibf.or.kr>

Onur Konukları

- 2008: Çin
- 2009: Japonya
- 2010: Fransa
- 2011: UNESCO (Memory of the World)
- 2012: Suudi Arabistan
- 2013: Hindistan
- 2014: Umman
- 2015: İtalya
- 2016: İtalya- (Spotlight Country) Fransa
- 2017: Türkiye- (Spotlight Country) Kanada

ENDONEZYA ULUSLARARASI KİTAP FUARI (IIBF)

- En önemli fuarı olarak değerlendirilen Endonezya Uluslararası Kitap Fuarı Eylül ayında düzenlenmektedir (2017 yılında 6-10 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.)
- 2018 yılında 38. kez düzenlenecektir.
- Uluslararası Endonezya Kitap Fuarı, ülkenin en önemli fuarı konumundadır.
- Fuarın yapısı daha çok indirimli kitap satışına odaklanmaktadır. Uluslararası yayıncılar da satış ekipleriyle katılmaktadırlar.
- Son dönemlerde telif hakları alışverişine odaklanılmaya başlandığı gözlenmektedir.
- Fuar merkezi Jakarta'dır. Yılda ortalama dört kitap fuarı (İslami Kitap Fuarı, Jakarta Kitap Fuarı ve Endonezya Uluslararası Kitap Fuarı dahil olmak üzere) Jakarta'da düzenlenmektedir.
- 2016 onur konuğu Malezya'dır.
- Web sitesi: en.indonesia-bookfair.com

BREZİLYA KİTAP BİENALİ

- Resmi adı **The Bienal do Livro** olan Brezilya kitap fuarı mekan olarak São Paulo ve Rio de Janeiro şehirlerini dönüşümlü olarak kullanmaktadır.
- **The Bienal do Livro** Brezilya'nın hem telif hem de satış açısından en önemli kitap fuarıdır.
- 3-12 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştirilmektedir.
- 2018 yılında 37. fuar düzenlenecektir.
- Onur konuğu yoktur.
- Web sitesi: www.bienaldolivro.com.br

GUADALAJARA KİTAP FUARI (MEKSİKA)

Guadalajara Feria International del Libro (FIL)

Guadalajara
International
Book Fair®

- 1987 yılından beri kasım ayının sonunda gerçekleştirilmektedir.
- 2017 yılı ziyaretçi sayısı: 814,833
- Katılan yayınevi sayısı: 2.187
- **İspanyolca konuşulan ülkelerin** en önemli fuarı konumundadır.
- Frankfurt Kitap Fuarından sonra telif satışı en yoğun yapılan fuardır.
- Güney Amerika pazarında Buenos Aires Kitap Fuarından sonra halka açık en büyük ikinci fuardır.
- 2018 yılında 33. fuar düzenlenecektir.
- **İnternet sitesine Türkiye’den ulaşılamamaktadır.**
<https://fil.com.mx>
- 2018 onur konuğu Portekiz’dir. Önceki onur konukları:
  - ✓ 2016 Latin Amerika
  - ✓ 2015 Birleşik Krallık
  - ✓ 2014 Arjantin
  - ✓ 2013 İsrail
  - ✓ 2012 Şili
  - ✓ 2011 Almanya

ULUSLARARASI LONDRA KİTAP FUARI

- 2018 yılında 10-12 Nisan tarihlerinde, 47.kez gerçekleştirilecektir .
- 3 günde 25.000 katılımcı
- 118 ülkeden 13.00 ziyaretçi
- 60 ülkeden 1.500 standlı katılım
- 629 profesyonel telif hakları katılımcısı
- 2018 yılı onur konuğu Baltık Ülkeleri (Estonya, Letonya, Litvanya)
- Web sitesi: www.londonbookfair.co.uk

ULUSLARARASI FRANKFURT KİTAP FUARI

- Toplam Ziyaretçi Sayısı: 278.023
- Ziyarete Gelen Ülke Sayısı: 125
- 75 ülkeden 10.000 civarı gazeteci
- 40 ülkeden 120 yeni ajans
- 4.150 etkinlik
- 105 ülkeden 7.153 katılımcı
- 2018 yılı onur konuğu: Gürcistan
- 2019 yılı onur konuğu: Norveç
- Frankfurt Kitap Fuarı'nın Onur konukluğu programının önümüzdeki 3 yılı dahil (2018-2020) ederek bakıldığında 39 ülke/dil/konu içinde onur konuğunun; 20'si Avrupa'dan, 6'sı Asya'dan, 4 ülkenin (Fransa, Hindistan, Brezilya ve Hollanda) 2'ser kez seçildiği görülmektedir.
- Afrika'dan hiçbir ülkenin onur konuğu olmaması dikkat çekicidir. Sadece 1980'de onur konukluğunda bir bölge olarak yer almıştır.
- İngilizce ana dilde yayıncılık yapan ülkeler, Yeni Zelanda hariç, hiç onur konuğu olmamıştır.
- Yeni pazar hedeflerini belirlemekte, dünya trendlerini izlenecek en önemli kitap fuarın Frankfurt Kitap Fuarı olmasının ana nedeni uluslararası sektörün bu fuarda buluşmasıdır.

- Frankfurt Kitap Fuarı, dünyadaki siyasi gelişmelere açık ve yeni pazar fırsatlarına çok hızlı tepki verebilmektedir. SSCB ve eski doğu bloğu ülkelerinin art arda ekonomik olarak dünya yayıncılığına girmelerini takiben 4 ülkenin
- İnternet Sitesi: www.book-fair.com
- Her yıl bir onur konuğu vardır. Seçilen onur konuğu yıl boyunca kitap pazarlarında etkin olması planlanır
- Türkiye 2008 yılında onur konuğu olmuştur.(TEDA'nın verilerine göre 2007 yılında Almanya'ya satılan telif sayısı 69 ile en yüksek etkileşimi gerçekleştirmiştir. Onur konukluğu yılı ise 41 kitap ile ikinci sıradadır.)
- İki kere onur konuğu olan ülke çok azdır. 1989 ve 2017 yıllarında onur konuğu olan Fransa bu alanda tektir.
- Dünyada bir şehri fuarcılıkla kalkındırmanın en önemli örneği Frankfurt'tur.
- Kitap fuarı organizasyon dahilinde profesyonel hizmet/uzmanlık satan ilk ve en önemli fuar olma özelliğine sahiptir.
- Dünya yayıncılık sektörünün takibi yapar ve sektörlere ihtiyaçları doğrultusunda hizmet sağlar/satarlar.

SONUÇ

Türkiye Yayıncılığı dinamik, gelişmelere açık bir sektör olarak değerlendirilmektedir. Dünya yayıncılık sıralamasında ilk 10'larda yer alan Türkiye, dünya pazarında kendilerine yer açmaya, gelişmeye, pastadaki paydan dilim almak amacıyla açılımlarına ve atılımlarına devam etmektedir.

Yayıncılığın yaratıcı endüstrilerde tek başına, bağımsız olarak değerlendirilmesi ve zayıf halka gibi görülmemesi gerekmektedir. Yayıncılık yaratıcı endüstrilerin kalıcılığını sağlayan temellerden birisidir. Diğer kültürel ve endüstriyel alanlarla ilişkisi sağlam olduğu oranda etkili bir büyümeden bahsedilebilir. Bahsettiğimiz birbirini besleyen ilişkiler ağı düşünüldüğünde, Türkiye'nin kültür sanat merkezi olarak kabul edilen İstanbul'un, yayıncılık sektörünün merkezi olması şaşırtıcı değildir. Bu birbiri besleyen bir ilişkidir. En önemli iki kitap fuarımız olan TÜYAP ve CNR fuarlarının İstanbul'da olması, bu fuarlara yurt dışı katılımın artırılması sadece yayıncılık piyasasını değil ülke kültür ve ekonomisini de ilgilendirmektedir.

Yayıncılık için telif hakları pazarı en üst üründür. Ülkemizdeki yayımlanan çeviri kitap oranlarına bakıldığında yurt dışından satın alınma oranı çok yüksektir. Buna karşılık olarak telif satışının artırılması, telif hakları satışı özendirilmesi hem bu yurt dışı ithal durumunu etkileyecek, hem de ülke yaratıcı endüstrinin gelişmesini sağlayacaktır. Önemli yatırım ve çaba gerektiren bu süreçte, ilk etapta altyapı için kamunun desteği

yol göstermesi, sağlamliğını oluşturması için çok değerlidir. Bu altyapının oluşmasına İSTKA'nın destekleriyle kurulan YATEDAM Projesi doğrudan katkı sağlanmıştır.

YATEDAM Projesi'nin ilk yılının sonunda uzun vadede oluşturulması hedeflenen danışmanlık merkezinin temelleri atılmıştır. 2017 yılında başlanan projede gerçekleştirdiğimiz faaliyetleri orta ve uzun vadeye yayarak geliştirmek öncelikli hedefimizi oluşturmaktadır. Bu hedefler arasında:

- Oluşturduğumuz kurgu, kurgu dışı ve ocuk yayınları kataloglarının içeriğini derinleştirerek yenilemek,
- Uluslararası fuarlara katılmaya devam ederek projenin faaliyet ve hedeflerini gerçekleştirmek için oluşturulan iletişim ağımızı geliştirmeye ve kataloglarımız aracılığıyla Türkiye edebiyatının tanıtımına devam etmek,
- Yayınlarımızın telif satışlarını desteklemeye devam etmek, farklı ve Türkiye yayıncılığının fazla temasının olmadığı pazarlara ulaşmaya çalışmak,
- Yayıncılarımızın ihtiyaçları doğrultusunda danışmanlık hizmetlerine devam etmek,
- Proje ıktılarımızın erişilebilir olması için kurulan internet sitemiz yatedam.org üzerinden yayıncılarımızın gerek duyacağı bilgi ve belgeleri sağlamak, önümüzdeki dönem hedeflerimizdir. Yukarıda bahsedilen sürdürebilirlik imkanlarıyla Uluslararası Yayıncılık Telif ve Danışmanlık Merkezi'ni kalıcı, yerli ve yabancı sektör çalışanları için bir bağlantı noktası haline getirme amacımıza bir adım daha yaklaşmaya çalışacağız.

KAYNAKÇA

Abu Dhabi Kitap Fuarı (<http://adbookfair.com/en/default.aspx>)

Amerika Yayıncılar Derneği (<http://publishers.org/our-markets/professional-scholarly-publishing>)

Bolonya Çocuk Kitap Fuarı (<http://www.bolognachildrenbookfair.com/home/878.html>)

Brezilya Kitap Bienali (<http://www.bienaldolivro.com.br/>)

Culture Communication (<http://www.culturecommunication.gouv.fr/Thematiques/Livre-et-Lecture/Actualites/Chiffres-cles-du-secteur-du-livre-l-edition-2014-donnees-2012-2013-est-parue>)

Cultural Transfer, 2017 Book Map Report

Deutsche Welle, Almanya'daki Türkiye Kökenlilerin Sayısı Açıklandı, (<http://www.dw.com/tr/almanyadaki-t%C3%BCrkiye-k%C3%B6kenlilerin-say%C4%B1s%C4%B1-a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1/a-19495964>)

Dünya Bankası, Ülke Verileri (<http://www.worldbank.org/en/where-we-work>)

Endonezya Kitap Fuarı (<http://en.indonesia-bookfair.com/>)

Frankfurt Kitap Fuarı, Marketler,
(https://www.book-fair.com/en/international/book_markets/)

Guadalajara Book Fair (https://fil.com.mx/ingles/i_info/i_info_fil.asp)

Index Mundi (<https://www.indexmundi.com/>)

Londra Kitap Fuarı (<http://www.londonbookfair.co.uk/>)

Meksika Ulusal Yayıncılar Odası (<http://caniem.com/>)

Publishers Weekly (<https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/international-book-news/article/74505-the-world-s-50-largest-publishers-2017.html>)

Seul Kitap Fuarı (<http://2017.sibf.or.kr/?lang=en>)

Sharjah Kitap Fuarı (<http://www.sibf.com/>)

T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü (<http://www.kygm.gov.tr/>)

Türkiye'nin Çeviri ve Yayın Destek Programı (TEDA) (<http://www.tedaproject.gov.tr/>)

Yayıncılar Birliği, 2016 Türkiye Kitap Pazarı Raporu
(<http://turkyaybir.org.tr/2016-turkiye-kitap-pazarı-raporu/#.WkGFw99l82w>)

